

ÜNİTE-1

MALİ ANALİZİN ANLAMI VE ÖNEMİ

Mali Analiz

Analiz tekniklerini muhasebe bilgilerine uygulamak suretiyle bulunacak analiz sonuçlarının işletmenin mali durumunu ve faaliyet sonuçlarını anlamak üzere yorumlanmasıdır.

Mali (Finanasal) Tablolar

Muhasebe bilgi sisteminden elde edilen bilgilerin işletmenin farklı amaçlarına göre özetlendiği çizelgelerdir. Temel ve ek mali tablolar olmak üzere ikiye ayrılır.

1. Bilanço	5. Net işletme sermayesi değişim tablosu
2. Gelir tablosu	6. Nakit akım tablosu
3. Dağıtılmamış karlar tablosu	7. Fon akım tablosu
4. Öz sermaye değişim tablosu	8. Satılan malın maliyeti tablosu

1. Bilanço : Belirli bir tarihte bir firmanın varlıklarını, borçlarını ve öz sermayesini düzenli bir şekilde göstererek ilgili firmanın mali durumunu ortaya koyan tablodur.

2. Gelir tablosu: Belirli bir hesap dönemi içinde işletmenin faaliyetlerini ve faaliyet sonuçlarını brüt satış gelirinden başlayarak net kar veya zarara nasıl ulaşıldığını gösteren mali tabloya denir.

3. Dağıtılmamış karlar tablosu: Bir firmanın hesap dönemi başında dağıtılmamış kar tutarını, hesap dönemindeki değişiklikleri ve dönem sonundaki dağıtılmamış kar tutarını gösteren tablodur.

4. Öz sermaye değişim tablosu: Bir hesap dönemi içinde firmanın öz sermayesinde meydana gelen değişimleri ve bunun nedenlerini gösteren tablodur.

5. Net işletme sermayesi değişim tablosu: Bir hesap dönemi içinde firmanın sermayesinin kaynaklarını ve kullanış yerlerini belirtmek suretiyle o dönem içinde net işletme sermayesinde meydana gelen değişimleri ve bunun nedenlerini gösteren tablodur.

6. Nakit akım tablosu: Belirli bir dönemde firmanın parasal hareketlerini, para giriş ve çıkışlarını, özetleyen tablodur.

7. Fon akım tablosu: Firmanın belirli bir dönemdeki tüm mali kaynaklarını ve bunların kullanış yerlerini gösteren tablodur.

8. Satılan malın maliyeti tablosu: Maliyet muhasebesi verilerinden yararlanılarak direkt ilk madde ve malzeme giderlerinden başlayarak satışların maliyetine nasıl ulaşıldığını gösteren mali tablodur.

Finansal Tabloların Analizi ile İlgili Olanlar: çeşitli nedenlere işletmelerin faaliyetleriyle ilgilendirir. En önemli ilgi nedeni ekonomik çıkarlardır. Bunun için ilgili taraflara mali tablolar aracılığıyla muhasebe bilgisi sunulur.

MALİ ANALİZ

1. Yöneticiler, 2. Ortaklar, 3. Kredi Kurumları, Yatırım Analistleri,	4. Personel, 5. Alıcılar, 6. Satıcılar	7. İşçi Sendikaları, 8. Devlet 9. Kamu
---	--	--

Mali Tabloların Analizi İle İlgili Firma Yönetiminin Amaçları:

1. Vergi tasarrufu sağlama
2. Mali bilgilerin saptanması ve açıklamasının maliyeti,
3. Hisse senedi fiyatı üzerindeki etkisi,
4. Kaynak maliyeti ve kaynak saptama olanağı üzerindeki etki,
5. Endüstri kolundaki uygulamalara uyum,
6. Başarılı gözükmeye,
7. Kar payı dağıtımını sınırlama,
8. İşgücü piyasasında gelebilecek tepkiler.

MALİ ANALİZİN TÜRLERİ

A. Amaçlarına Göre Analiz	B. Kapsamlarına Göre Analiz	C. Yapanlara Göre Analiz
1.Yönetim Analizi 2.Yatırım Analizi 3.Kredi Analizi	1. Statik Analizi 2. Dinamik Analiz	1. İç Analiz 2. Dış Analiz

A. AMAÇLARINA GÖRE ANALİZ:

1. Yönetim Analizi: Firma yönetiminde sorumlu olanların yapmış olduğu analize denir. Amaçları :

1. Bir bütün olarak firmanın başarı derecesini ölçme
2. Firmanın hedeflerine ulaşip ulaşmadığını saptama
3. Hedeflere ulaşılmaması halinde nedenlerini araştırma
4. Geleceğe yönelik planlar hazırlama
5. Üretilen mal ve hizmetlerle ilgili politikalar oluşturma
6. Faaliyetleri denetim ve değerlendirme

2. Yatırım Analizi: Bir firmanın mevcut ve potansiyel ortakları ile uzun vadeli fon sağlamak isteyen kişi ve kurumlarca yapılır. Ortakların veya uzun vadeli fon sağlamak isteyenlerin yatırım analizini yapmasının nedeni yatırım kararlarının işletme üzerinde uzun süreli etkisinin olmasıdır.

3. Kredi Analizi: Bir firmaya kısa vadeli kredi sağlayan finansman kurumları ile, firmanın ticari ilişkide bulunduğu yani kredili mal aldığı firmaların yapmış olduğu analizdir.

B. KAPSAMLARINA GÖRE ANALİZ:

1. Statik Analiz: Belli bir tarihte düzenlenmiş mali tablolarda yer alan kalemler arasındaki ilişkileri inceler. (Dikey analiz ve oran analizi)

2.Dinamik Analiz: Birbirini izleyen hesap dönemlerine ilişkin mali tablolardaki kalemlerin gösterdiği değişimler analiz edilir. (Karşılaştırmalı tablolar analizi ve trend analizi)

C. YAPANLARA GÖRE ANALİZ:

1.İç Analiz: Firmada çalışan kişilerin firmanın tüm defter ve kayıtlarını kullanarak yaptığı analize denir. (İşletme yöneticileri,denetçileri ve muhasebecileri gibi)

2.Dış Analiz: Firmada çalışmayan kişilerin firmayı denetlemesine denir. (Maliyeciler,yeminli mali müşavirler ve kredi sağlayan kurumların yapmış olduğu analiz.)

FİNANSAL TABLOLAR VE ANALİZİ

Finansal tabloların analizi, yorumlar veya değerlendirmeler, dört temel durum esas alınarak yapılmaktadır. Belirtilen dört temel durum;

- Likidite durumu,
- Faaliyet etkinliği (verimlilik) durumu,
- Finansal (mali) durum,
- Karlılık durumu'dur.

Finansal tablolar analizinde asıl önemli olan analiz bulgularının yorumlanması ve sonuçlara ulaşılmasıdır.

FİNANSALTABLOLAR ANALİZİNİN ÖN KOŞULLARI

Finansal tablolar analizinden beklenen yararların elde edilebilmesi için bazı ön koşulların sağlanmış olması gerekmektedir. Finansal tablolar analizinin ön koşulları şunlardır:

1) Finansal Tablolar Analizinin Dolaylı Ön Koşulları

Dolaylı ön koşullar başlığı altında ele alınacak faktörler, finansal tablolarda ortaya konulan durum ve faaliyetlerin hangi ortam veya koşullarda gerçekleştirilmiş olduğunun göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmektedir.

a) İşletmenin İçinde Bulunduğu Ekonomik Ortam : İçinde bulunulan ekonomik ortamda fiyatlar genel düzeyinin (enflasyon veya deflasyon) gösterdiği değişimler, döviz fiyatlarının (kurların) düzeyi ve gösterdiği dalgalanmalar, piyasa faiz oranlarının düzeyi ve gösterdiği dalgalanmalar, ekonomik büyüme ve küçülme durumları gibi faktörler göz önünde bulundurulmadan; yalnızca finansal tabloların analizinden elde edilecek bulgulara dayalı olarak yapılacak yorumlar finansal tablolar analizinin yapılması amaçlarına yeterince hizmet etmeyebilir.

b) İşletmenin İçinde Bulunduğu Sektörel Ortam : Yapılacak analizde, işletmenin yer aldığı sektörün ilgili dönemdeki koşulları ve sektörün kendine özgü özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin, sektörün kuruluş aşamasında mı, gelişme aşamasında mı, olgunluk aşamasında mı, gerileme aşamasında mı olduğu; hizmet sektörü mü, üretim sektörümü olduğu bu sektörün kendine özgü özel koşulları, ilgili dönemde sektörde özel bazı olumlu veya olumsuz gelişmelerin olup olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır.

c) İşletmenin Yapısal ve Yönetmel Özellikleri : İşletmenin yasal veya ekonomik organizasyonunun nasıl olduğu; örneğin, anonim şirket mi, limited şirket mi olduğu, anonim şirket ise menkul kıymetleri halka arz olunmuş olup olmadığı, halka açıklık oranının ne olduğu gibi durumların yapılacak değerlendirmeler ve ulaşılacak sonuçlar üzerinde etkisi olacaktır.

Şirketin kurumsal bir yönetim anlayışına sahip olup olmadığı, aile şirketi olup olmadığı, ortakların yönetim anlayışları gibi durumların da yorumlar yapılırken değerlendirilmesi gerekmektedir.

2) Finansal Tablolar Analizinin Dolaysız Ön Koşulları

Dolaysız ön koşullar doğrudan doğruya finansal tablolar analizinin sağlıklı bir şekilde yapılmasına yönelik ön koşullardır. Dolaysız ön koşullar şunlardır:

a) Tekdüzen Muhasebe Sistemi : Finansal analizi yapılacak finansal tabloların; karşılaştırılabilirliklerini sağlamak için aynı şekilde ve aynı anlayışla hazırlanmış olmaları gerekir. Bu nedenle, analiz edilecek finansal tabloların “tekdüzen” bir standartta hazırlanmalarını gerektirmektedir.

b) Standart Oranların Belirlenmesi: Oran analizinde, hesaplanan oranların karşılaştırılarak daha anlamlı bir şekilde yorumlanabilmesi için kullanılan standart oranlar başlıca dört farklı yöntemle elde edilmektedir.

Standart Oranlar

1) Tarihi Standart Oranlar: İşletmenin geçmiş dönemlerindeki finansal tablolarından elde edilen değerlerin ortalamaları olarak hesaplanır. Tarihi standart oranlar, işletmenin cari dönemine ilişkin durumların, geçmiş dönemlere göre nasıl bir değişim geçirdiğini değerlendirmek amacıyla yapılan analizler için daha uygundur.

2) Sanayi veya Sektör Standart Oranları: İşletmenin içinde bulunduğu sektördeki işletmelerin finansal tablolarındaki veriler üzerinden, her bir dönem için hesaplanan ortalamalardır. Örneğin, tekstil sektöründeki bir işletmenin 2011 yılına ait oranları, tekstil sektörünün 2011 yılı standart oranları kullanılarak karşılaştırma yapılmalı ve yorumlanmalıdır.

3) İdeal veya Hedef Standart Oranlar: İşletmenin yer aldığı sektörde bulunan en başarılı bir işletmenin veya birkaç başarılı işletmenin finansal tablolarından yararlanılarak hazırlanan oranlardır. Genellikle, işletmenin hedeflediği bir düzeye göre hangi konumda olduğunu göstermek amacıyla yapılan analizlerde kullanılmaktadır.

4) Bütçe Standart Oranları: Bütçe sistemi uygulayan işletmelerde, bütçelenen dönem sonunda gerçekleşeceği varsayılan finansal tablo verileri kullanılarak hesaplanan oranlar, bütçe standart oranları olarak isimlendirilmektedir. Bütçe standart oranları, işletmenin bütçe hedeflerine ne ölçüde ulaşıldığını ortaya koyma amacı ile yapılan analizler için daha uygundur.

BİLANÇO VE GELİR TABLOSU ÇEŞİTLERİ

Bilançolar aşağıdaki biçimlerde hazırlanmaktadır:

1) Şekilsel Bakımından

a) Hesap Tipi Bilanço: Aktif hesapların bilançonun sol tarafında pasif hesapların bilançonun sağ tarafında yer aldığı bilançoya denir.

b) Rapor Tipi Bilanço: Aktif hesapların ve pasif hesapların alt alta yazıldığı bilançoya denir.

2) Finansal Tablolar Analizi Bakımından

a) Karşılaştırmalı Bilanço: Karşılaştırmalı bilançolarda önce aktif sonra pasif kalemler incelenir. Grup sırası takip edilerek, önce her grubu oluşturan unsurlar tek tek ve ardından grup toplamının değişme sebeplerinin araştırılması biçiminde devam edilir.

b) Analitik Bilanço: genel bir ifade ile bilançonun aktif ve pasif kalemlerinde yer alan hesapların birbiriyle netleştirilerek **uygun bir gruplamayla toplulaştırıldığı bilançodur.**

3) Kapsam Bakımından

a) İşletme Bilançosu: Tek bir işletmeye ait mali bilgilerden oluşan bilançoya denir.

b) Konsolide Bilanço: Birden fazla şubeye ait mali bilgilerinin birleştirilmesiyle oluşan bilançoya denir.

4) İşletme veya Vergi Hukuku Bakımından

a) Ticari Bilanço: TTK'nuna göre oluşan bilançoya denir.

b) Mali Bilanço: VUK'nuna göre oluşan bilançoya denir.

Yukarıda bilanço için yapılan sınıflama gelir tablosu için de geçerlidir.

Mali Analizin Başarı Koşulları

Mali tabloların sağlıklı bir biçimde hazırlanması ve bilgilerin doğru olması şu faktörlere bağlıdır:

1. Analistin muhasebe uygulamalarını çok iyi bilmesi
2. Firma faaliyetlerini ilgilendiren yasa ve düzenlemelerin bilinmesi
3. İşletmenin bulunduğu endüstri kolunun ve işletmenin özelliklerinin bilinmesi
4. İnceleme dönemindeki ekonomik şartlar ve eğilimlerin saptanması
5. Analistin sezgi yeteneğinin olması.

Mali Analizin Teknikleri

Muhasebe bilgilerinin işlenip ekonomik kararlarda kullanılabilir bilgilere dönüştürülmesi şu analiz tekniklerinin yardımıyla olur:

1. Karşılaştırmalı Tablolar (Yatay Analiz) Analizi
2. Dikey (Yüzde yöntemi ile analiz) Analizi
3. Trend (Eğilim Yöntemi ile)Analizi
4. Oran (Rasyo) Analizi

ÜNİTE-2

BİLANÇO VE GELİR TABLOSU KALEMLERİ

BİLANÇO: İşletmenin belirli bir tarihteki mali (durumunu) yapısını gösteren mali tablodur. Bilanço statik bir mali tablodur.

VARLIKLAR: İşletmenin sahip olduğu para, mal, demirbaş, makine araç-gereç alacaklar gibi iktisadi değerleri ifade eder.

SERMAYE: İşletme sahibi veya sahiplerinin varlıklar üzerindeki haklarına denir

BORÇLAR: 3. kişilerin varlıklar üzerindeki haklarına denir.

1-VARLIKLARIN SINIFLANDIRILMASI:

A) DÖNEN VARLIKLAR: Para veya 1 yıl içinde paraya çevrilebilen veya kullanılabilen varlıklardır.

B) DURAN VARLIKLAR: Normal koşullarda 1 yılda elden çıkarılması düşünülmeyen veya yararları 1 yılda sona ermeyecek varlıklardır.

2-KAYNAKLARIN SINIFLANDIRILMASI:

A) KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR: 1 yıl içerisinde ödenmesi gereken borçlardır.

B) UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR: 1 yıldan daha uzun sürede ödenecek borçlardır.

C) ÖZKAYNAKLAR: İşletme sahibi veya ortakları tarafından işletmeye tahsis edilmiş sermaye ile işletme faaliyetlerinden elde edilen fakat işletme sahiplerine veya ortaklarına verilmeyip işletmede bırakılan karlar ve değer artışları bu grupta yer alır.

$$\text{ÖZSERMAYE} = \text{VARLIKLAR} - \text{BORÇLAR}$$

$$\text{KAR} = \text{DÖNEM SONU ÖZSERMAYE} - \text{DÖNEM BAŞI ÖZSERMAYE}$$

Bilançoda Olması Gerekenler:

1. Bilançonun düzenlendiği tarih ait olduğu firma açıkça belirtilmelidir.
2. Varlıklar borç ve sermaye açıkça gösterilmelidir.
3. Değerleme ölçüleri ve amortisman yöntemleri açıkça belirtilmelidir.
4. Bilançonun ana ve ikinci derece bölümlerinin toplamaları açık olarak gösterilmelidir.
5. Bilançoda maddi hata bulunmamalıdır.
6. Varlıkların sigorta ettirilmesi halinde sigorta tutarları dipnotlarda gösterilmelidir.
7. Kullanılan yabancı kaynaklar için verilen teminatlar belirtilmelidir.
8. Firmanın bilanço dışı işlemleri, şarta bağlı yükümlülükleri bilançonun altında ayrıntılı olarak gösterilmeli. Bilanço yanıltıcı olamamalı gerekli bilgiler dipnotlarda verilmelidir.

BİLANÇO EŞİTLİĞİ:

$$\text{VARLIKLAR (AKTİF)} = \text{KAYNAKLAR (PASİF)}$$

$$\text{VARLIKLAR} = \text{SERMAYE} + \text{BORÇLAR}$$

$$\text{ÖZSERMAYE} = \text{VARLIKLAR} - \text{BORÇLAR}$$

A İŞLETMESİ

AKTİF (VARLIKLAR)TARİHLİ BİLANÇO PASİF (KAYNAKLAR)

1-Dönen varlıklar

3-Kısa vadeli borçlar

2-Duran varlıklar

4-Uzun vadeli borçlar

5-Öz kaynaklar

AKTİF TOPLAMI

PASİF TOPLAMI

GELİR TABLOSU

İşletmenin belli bir dönemde elde ettiği tüm gelirler ile bu gelirlerin elde edilmesi için katlandığı giderleri ve bunların sonucunda işletmenin elde ettiği net kar veya dönem zararının brüt satışlardan başlayarak nasıl oluştuğunu gösteren tablodur.

GELİR TABLOSUNUN İÇERİĞİ

GELİR:(Hasılat)Faaliyet sonucunda yapılan ve sermayeyi artırıcı etkisi olan işlemlerdir.Genellikle varlık veya hizmet satışlarından elde edilen ya da faiz ve kira gibi işlemlerden elde edilen para veya varlıkların (aktiflerin)brüt tutarıdır.

GİDER:Sermayeyi azaltıcı etkisi olan işlemlerdir.Gelir elde etmek için yapılan varlık(aktif)tükenmesine denir.

KAR:İşletme sahibi ve ortaklarının varlıklar üzerindeki haklarının artışıdır.Kısaca,öz sermayenin artmasıdır.

ZARAR:Öz sermayenin azalmasıdır.

GELİR TABLOSU

Brüt Satışlar

Satış İndirimleri (-)

Net Satışlar

Satışların Maliyeti(-)

1)BRÜT SATIŞ KARI BÖLÜMÜ

Faaliyet Giderleri (-)

2)FAALİYET KARI BÖLÜMÜ

Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve karlar

Diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar (-)

Finansman giderleri(-)

3)OLAĞAN KAR VEYA ZARAR BÖLÜMÜ

Olağandışı Gelirler (+)

Olağandışı Giderler (-)

4)DÖNEM KARI VEYA ZARARI BÖLÜMÜ

Dönem karı vergi ve diğer yasal yükümlülük karşılıkları (-)

5)DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI BÖLÜMÜ**NET ÇALIŞMA SERMAYESİ(NÇS)**

Brüt çalışma sermayesi dönen varlık toplamına eşittir.

NET ÇALIŞMA SERMAYESİ = DÖNEN VARLIK – KISAVADELİ YABANCI KAYNAK

Net çalışma sermayesinde 3 farklı durum vardır.

1) NÇS = 0

Dönen varlıklar = KVK

Dönen varlık	=	K VYK
Duran varlık		UVYK
		ÖZ KAYNAK

Dönen varlıkların tamamı KVK'larla finanse edilirken

Duran varlıkların tamamı devamlı sermayeyle finanse edilmiştir.

DEVAMLI
(SÜREKLİ)
SERMAYE

$$\text{DEVAMLI SERMAYE} = \text{ÖZKAYNAK} + \text{UVYK}$$

2) NÇS > 0

Dönen varlıklar > KVK

Dönen varlık	>	K VYK
----- NÇS		UVYK
Duran varlık		ÖZ KAYNAK

Dönen varlıkların bir kısmı KVK'larla bir kısmı da UVYK'larla finanse edilir.

Duran varlıkların tamamı devamlı sermayeyle finanse edilmiştir. Ayrıca UVYK'ların bir kısmı dönen varlık finansmanında kullanılmıştır. Bu NÇS'sine eşittir.

NOT: dönen varlık finansmanında UVYK veya özkaynak kullanılmışsa NÇS fazlası vardır.

3) $N\dot{C}S < 0$

Dönen varlıklar < KVK

Dönen varlık	<	K VYK
Duran varlık		NÇS noksanı
		UVYK
		ÖZ KAYNAK

Dönen varlıkların tamamı KVK'larla finanse edilirken KVK'lar aynı zamanda bir kısmıyla duran varlıklar finanse etmiştir.

Duran varlıkların finansmanında KVK'lar, UVYK'lar ve özkaynaklar birlikte kullanılmıştır.

NOT: Duran varlık finansmanında KVK kullanılmışsa NÇS noksanı vardır.

ÜNİTE-3

MALİ ANALİZ TEKNİKLERİ

ÜNİTE-3

MALİ ANALİZ TEKNİKLERİ

DİKEY - KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR - TREND- ORAN ANALİZLERİ

1-YÜZDE YÖNTEMİYLE(DİKEY) ANALİZİ

Sadece bir tek mali tabloların tek tek dikey yüzdelerine ifade edilerek incelenmesine “**dikey analiz**” denir.

Tekniğin Kullanım Yeri Ve Önemi

Dikey yüzdelerle ifade olunmuş tablolardan amaç, işletmenin tek bir dönemdeki mali durumunu ve faaliyet sonuçlarını incelenmektir. Bu tekniğe “Yüzde Yöntemi ile Analiz” dendiği de olur. Dikey analiz statik bir analizdir.

Dikey Yüzdelerle İfade Olunmuş Tabloların Hazırlanması

Dikey analiz tekniği tek döneme ait bilançoya uygulanır.

Dikey yüzdeler bir yılın bilançosundaki her kalemin tutarının içinde bulunduğu grubun toplamına ve aktif veya pasif toplamına olan oranını gösterir. Bilanço analiz edilirken genel toplam hesaplanırken aktif veya pasif toplamaları 100 kabul edilir. Grup hesaplanırken grup toplamı 100 kabul edilir.

Gelir tablosu hesaplanırken **net satışlar** 100 kabul edilir.

Yüzde Yönteminin Hesaplanması**a.Dikey Yüzeylerde İfade Olunmuş Bilançonun Hazırlanması:****i. Ana Toplam:**

$$\text{Hesaplanan Kalem x 100} \\ = \frac{\quad}{\quad} \\ \text{Ana Toplam}$$

ii. Grup Toplamı:

$$\text{Hesaplanan Kalem x 100} \\ = \frac{\quad}{\quad} \\ \text{Grup Toplamı}$$

i-Varlık Dağılımının İncelenmesi

Önce grup toplamlarının aktif toplamına olan oranları ele alınır.

İkinci olarak her iki gruptaki kalemlerin kendi grup toplamlarına olan oranları ele alınır.

ii-Kaynak Dağılımının İncelenmesi:

Önce bu grupların toplamlarının pasif toplamına olan oranları ele alınır . Bu grup yüzdelerinin büyüklük bakımından ilk sırayı öz kaynakların, ikinci sırayı uzun vadeli yabancı kaynakların alacak şekilde olması idealdir

Kaynak dağılımının incelenmesinde ikinci olarak öz kaynaklar grubu kalemlerin kendi grup toplamlarına olan oranları ele alınır. Oto finansman kalemleri ile dönem net karının grup toplamı içindeki payı ne kadar büyük olursa o kadar iyidir.

iii-Varlık, Kaynak İlişkisinin İncelenmesi:

Varlık-kaynak ilişkisinin incelenmesinde ilk iş olarak Dönen Varlıklar grubunun dikey yüzdesi ile Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar grubunun dikey yüzdesi karşılaştırılır. Eğer dönen varlıkların dikey yüzdesi kısa vadeli yabancı kaynakların dikey yüzdesinden büyükse net Çalışma Sermayesi var demektir, hem de kısa vadeli borç ödeme gücü iyi demektir. Dönen varlıkların dikey yüzdesi kısa vadeli yabancı kaynaklarıkinden küçükse, kısa vadeli yabancı kaynakların duran varlıkların finansmanında da kullanıldığı ortaya çıkar.

Duran varlıkların finansmanında öz kaynaklar ile uzun vadeli borçların kullanılması esastır. Bunun için varlık-kaynak ilişkisinin incelenmesinde ikinci olarak Duran Varlıklar grubuna dikey yüzdesi ile öz kaynakların dikey yüzdesi karşılaştırılır.

Üçüncü iş olarak kısa vadeli yabancı kaynak grubunu oluşturan kalemler ile dönen varlıklar grubunun kalemlerinin genel toplama göre olan yüzdesi karşılaştırılır.

b-Dikey Yüzeylerde İfade Olunmuş Gelir Tablosunun Hazırlanması:

Kalemin Tutarı

=

Net Satışlar

Dikey yüzdelere ifade olunmuş bir gelir tablosunda yer alan yüzdelere her kalemin net satışlarla ilişkilerini gösterir. Her kalemin net satışlara göre oransal büyüklüğünün, kalemin özelliği de dikkate alınarak , hasılat veya karlılık açısından yeterli olup olmadığı araştırılır.

Hasılatdaki yeterlilik brüt satışlar dikey yüzdesinin net satışların temel kabul edilen 100 değerine yakın oluşuyla ölçülür.

Bir kar kaleminin dikey yüzdesinin yeterliliği, onun kendisinden sonra gelen gider ve zararları karşıladıktan başka, dönem karına katkıda bulunacak büyüklükte oluşuyla ölçülür. Dönem Karı kaleminin dikey yüzdesinin yeterliliği onun daha çok ana faaliyet konusundan kaynaklanmış olması ve işletmenin gereği kadar oto finansmana ve kar dağıtımına gitmesine olanak tanıyacak büyüklükte olması ile ölçülür.

Bir gider veya zarar kaleminin dikey yüzdesinin yeterliliği, onun kendisinden önceki hasılat veya karı yok edecek büyüklükte olmamasıyla ölçülür.

2- KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR ANALİZİ

Bir işletmenin birbirini izleyen aynı uzunluktaki dönemlere ait mali tablolarının karşılaştırılarak, kalemlerin zaman içinde gösterdikleri değişmelerin incelenmesine “**karşılaştırmalı tablolar analizi**” denir. Karşılaştırmalı tablolar analizine “**yatay analiz**” de denir.

Tekniğin Kullanım Yeri Ve Önemi

Karşılaştırmalı tablolar analizinde **amaç**, her kalemin yıllar itibariyle belirlenen değişmelerini incelemek suretiyle işletmenin mali durum ve faaliyet sonuçları bakımından göstermiş olduğu gelişmeyi görebilmektir. Karşılaştırmalı tablolar analiz dinamik bir analizdir.

Karşılaştırmalı Tabloların Hazırlanması

Karşılaştırmalı tablolar cari dönemin bilançosunun ve gelir tablosunun bir önceki döneminkiyle veya önceki dönemlerinkiyle karşılaştırılması şeklinde hazırlanır.

Farklar, her kalemin tutarlar itibariyle art arda gelen ikişerli yıllarda gösterdikleri artış veya azalış olarak bulunurken, yüzdeler kalemin her farkının kendisiyle ilgili karşılaştırılan iki yıldan ilkinin tutarına oranlanmasıyla hesaplanır.

Karşılaştırmalı Tablolar Analizinin Hesaplanması

$$= \frac{\text{İkinci Yıl Değeri} - \text{Birinci Yıl Değeri} \times 100}{\text{Birinci Yıl Değeri}}$$

	<u>2017</u>	<u>2018</u>
Net satışlar :	100	105
Stoklar :	400	300
Dönen Varlıklar	125	XX

Yukarıdaki tabloya göre net satışların yatay analize göre 2018 yılı değeri kaçtır?

Yukarıdaki tabloya göre stokların yatay analize göre 2018 yılı değeri kaçtır?

Karşılaştırmalı Tabloların Yorumlanması : Karşılaştırmalı tabloların yorumu, neden – sonuç ilişkine dayanır.

a-Bilanço Kalemlerinin Değişme Nedenlerinin Aranması : Karşılaştırmalı bilançolarda önce aktif, sonra pasif kalemler incelenmeye alınır. Bu grup sırası takip edilmek suretiyle, önce her grubu oluşturan unsurların ve sonra da o grubun toplamının değişme nedenlerinin araştırılması şeklinde sürdürülür.

Karşılaştırmalı bilançoların bir kalemindeki değişimin nedenleri önce bilanço içinde aranır. Bunun için, incelenen kalemler ilişkisi olan ve aynı kolonda (örneğin aktif kalemler inceleniyorsa aktif kalemler içinde) ters yönde veya öteki kolonda aynı yönde değişme gösteren diğer kalemler belirlenir. Örneğin, ticari mallarda artışın nedeni, kasa ise kasa hesabında azalış olması gerekir veya satıcılar hesabındaki değişmeye bakılır.

Karşılaştırmalı bilançoların bir kalemindeki değişimin nedeni, ikinci adım olarak, varsa kendisiyle ilişkisi olan gelir tablosundaki kalemlerin değişimleri şeklinde belirlenir.

Bir kalemin değişme nedeni işletme politika ve kararları da olabilir.

b-Gelir Tablosu Kalemlerinin Değişme Nedenlerinin Aranması : Karşılaştırmalı gelir tablolarının bir bölümündeki değişimin nedeni, aynı bölümdeki kalemlerin değişimleri ile bir önceki bölüm sonucunun değişimi olabilir.

3-TREND ANALİZİ

Bir işletmenin aralarında ilişki olan mali tablo kalemlerinin uzun sürede gösterdikleri eğilimleri karşılaştırmak suretiyle yapılan incelemeye **“trend analizi”** denir.

Tekniğin Kullanım Yeri Ve Önemi : Trend analizi tekniğinin amacı, birbiriyle ilişkisi olan kalemlerdeki eğilimlerin uzun sürede etkileşimini incelemektir. Trend analizi, dinamik bir analizdir.

Tabloların Trend (Eğilim) Yüzdelere Göre Hazırlanması : Trend analizi, birbirini izleyen 8-10 yıllık bilanço ve gelir tablosuna veya aralarındaki ilişki incelemek istenen seçilmiş kalemlere uygulanır.

Ele alınan yıllardan işletmenin mali durumu ve faaliyet sonuçları bakımından en normal sayılabilecek olanı baz yıl olarak kabul edilir. Baz yılın tüm kalemlerinin tutarları 100 kabul edilir ve her kalemin diğer yıllardaki tutarları aynı kalemin bazı yıllardaki tutarına oranıdır.

$$\text{Eğilim Yüzdesi} = \frac{\text{Kalemin Hesaplanan Yıl Tutarı} \times 100}{\text{Kalemin Baz Yıllardaki Tutarı}}$$

Net satışların eğilim yüzdeleri hesaplayın?

	2015	2016	2017	2018	2019
Net satışlar :	400		600	700	1000
					1150

Eğilim yüzdelerinin hesaplanması bilanço ve gelir tablosu için aynıdır.

Baz yılda rakamı olmayan bir kalemin diğer yıllar için eğilim yüzdeleri de olmaz.

Trend (Eğilim) Yüzdelere Göre Hazırlanmış Tabloların Yorumu

Yorum Esasları : Kalemlerin eğilimlerinin karşılaştırılması, ele alınan her kalemin gösterdiği eğilimin belirlenmesi ve eğilimler arasındaki farklılığın ortaya konulması şeklinde yapılır.

Kalemlerin eğilimlerinin etkileşiminin araştırılması ele alınan kalemlerin bir biri ile olan ilişkisine dayandırılır .Bu ilişkiden hareketle bir kalemindeki eğilimin diğer kalemin eğilimine neden ve ne yönde etki ettiği araştırılır.

Etkileşim sonuçlarının belirlenmesi, bir kalemin eğiliminin diğer kalem eğilimine olan etki nedenine ve yönüne bakılarak bulunan işletmenin bugünkü mali durumu ile faaliyet sonuçları bakımından neyi ifade ettiğinin saptanması ve aynı koşulların devam edeceği var sayılarak bu konuda gelecek için bir tahminde bulunulmasıdır.

Aralarında İlişki Bulunan Bazı Kalemler

1-Stokların Eğilimi İle Net Satışların Eğiliminin Karşılaştırılması

	2014	2015	2016	2017	2018
Net satışlar :	100	105	110	117	115
Stoklar :	100	120	130	162	160

Örneğimizde, stoklar artış eğilimi gösterirken net satışların daha az artış eğilimi göstermesi, stokların satışında güçlükler olduğunu veya elde gerekenden fazla stok bulundurulduğunu gösterir.

2-Ticari Alacakların Eğilimi İle Net Satışların Eğiliminin Karşılaştırılması: Ticari alacaklar net satışlarla aynı satış eğilimini gösteriyorsa işletmenin kredili satış politikasını değiştirmedeği ve tahsilat servisinin alacakları etkin bir şekilde izlediği anlamına gelir.

Ticari alacakların artış eğilimine karşılık net satışların daha yavaş bir artış eğilimi veya bir azalma eğilimi göstermesi alacakların tahsilinde güçlüklerle karşılaşıldığını ve tahsilatta gecikildiğini gösterir.

	2014	2015	2016	2017	2018
Net Satışlar:	100	113	115	120	129
Ticari alacaklar	100	96	92	89	85

3-Dönen Varlıkların Eğilimi İle Kısa Vadeli Yabancı Kaynakların Eğiliminin Karşılaştırılması : Dönen varlıklardaki artış eğilime karşılık kısa vadeli yabancı kaynaklarda azalma eğilimi görülürse, işletmenin net çalışma sermayesine sahip olduğu ve kısa vadeli borç ödeme gücünün yüksek olduğu anlamına gelir.

Dönen varlıklar kısa vadeli yabancı kaynaklara göre daha hızlı bir artış eğilimi veya daha yavaş bir azalış eğilimi gösterirse işletme yeterli bir çalışma sermayesine ve kısa vadeli borç ödeme gücüne sahip olduğu söylenebilir. Yalnız bu durumda mutlak rakamlara bakılmadan kesin bir şey söylemek yanlış olur.

	2014	2015	2016	2017	2018
Dönen Varlıklar	100	125	140	162	163
KVYK	100	117	121	135	147

4-Dönen Varlıkların Eğilimi İle Net Satışlarının Eğiliminin Karşılaştırılması : Dönen varlıklar azalma eğilimi gösterirken net satışların yavaş bir artış eğilimi göstermesi veya azalma eğilimine sahip olması dönen varlıklarını tam bir etkinlikle kullanmadığını, bunun da çalışma sermayesinin yetersizliğinden ileri geldiğini gösterebilir. Dönen varlıklar ile net satışlardaki benzer bir artış eğilimi veya net satışlar

artış eğiliminin dönen varlıklar artış eğiliminin üzerinde olması, dönen varlıklar artan satışlar karşısında hep yenileniyor veya güçlendiriliyor demektir.

5-Stokların Eğilimi ile Ticari Borçların Eğilimin Karşılaştırılması : Stoklar artış eğilimi gösterirken ticari borçlar azalma gösteriyorsa, işletmenin daha çok peşin alışlar yaptığı veya borçlarını zamanında ödediği anlamına gelir.

6-Maddi Duran Varlıkların Eğilimi ile Net Satışların Eğiliminin Karşılaştırılması : Maddi duran varlıklar artış eğilimi gösterirken net satışların azalma eğilimi göstermesi işletmenin maddi duran varlıklarından yeterince yararlanamadığını veya onlara gereğinden fazla yatırım yaptığını gösterir. Maddi duran varlıklar azalma eğilimi gösterirken net satışlar artıyorsa, maddi duran varlıkların tam kapasiteyle veya tam kapasiteye yakın kullanılabildiğini gösterir.

7-Maddi Duran Varlıkların Eğilimi ile Öz Kaynakların Eğiliminin Karşılaştırılması : Maddi duran varlıklar artış eğilimi gösterirken öz kaynaklar aynı oranda artış eğilimi gösterirse, maddi duran varlıkların finansmanında bir kaynak olarak tamamen öz kaynakların kullanıldığı anlaşılır. Maddi duran varlıkların artış eğilimine karşılık öz kaynakların azalma eğilimi göstermesi, maddi duran varlıkların finansmanında öz kaynakların yetismemesi nedeniyle yabancı kaynağa da başvurulduğu anlamına gelir.

8-Yabancı Kaynakların Eğilimi ile Öz Kaynakların Eğiliminin Karşılaştırılması : Uzun ve kısa vadeli yabancı kaynaklar toplamındaki azalma eğilimine karşılık öz kaynaklardaki artış eğilimi gösterirse öz kaynaklar, aktifin finansmanında daha fazla kullanılmakla alacaklılar için bir güvence olacaktır. Uzun ve kısa vadeli yabancı kaynaklar toplamı artış eğilimi gösterirken öz kaynaklarda eğilim azalma şeklinde ise, öz kaynakların alacaklılar için bir güvence olmadığı söylenir.

9-Brüt Satışların Eğilimi ile Net Satışların Eğiliminin Karşılaştırılması : Brüt satışlar artış gösterirken net satışlar azalma eğilimi gösterirse, bu da satış indirimlerinin fazla olduğunu gösterir.

10-Net Satışların Eğilimi ile Satışların Maliyetinin Eğiliminin Karşılaştırılması : Net satışlar satışların maliyetine göre daha hızlı bir artış eğilimine sahipse yönetimin maliyetler üzerinde başarılı bir kontrol kurduğu söylenebilir. Satışların maliyeti artarken net satışların azalması halinde brüt satış karının yok olmaya başladığı veya brüt satış zararının büyümeye yüz tuttuğu anlaşılır.

11-Brüt Satış Karının Eğilimi ile Faaliyet Giderlerinin Eğiliminin Karşılaştırılması : Daima brüt satış karı eğiliminin faaliyet giderlerinin eğiliminden daha hızlı artış veya daha yavaş azalış göstermesi beklenir. Böyle olunca işletmenin faaliyet karına ulaşması mümkün olur.

ÜNİTE 4-ORAN ANALİZİ

Bir işletmenin tek bir yıla ait mali tablolarında yer alan kalemler arasında matematiksel ilişkiler kurularak bulunan oranlarla yapılan incelemeye “oran analizi” denir. Amacı kalemler arası anlamlı ve yararlı ilişkilerden yola çıkarak bir işletmenin borç ödeme gücünü, aktiflerin verimliliğini, yabancı kaynak kullanım durumunu ve karlılığını ölçmektir.

Oran Analizi Yapmanın Amaçları:

- 1.İşletmenin borç ödeme gücünü,**
- 2.Aktiflerin verimliliğini,**
- 3.Yabancı kaynakların kullanım durumunu ve**
- 4.Karlılığını ölçmektir.**

Bu nedenle oran analizi dört başlık altında gruplandırılır.

1-Likidite oranları

2-Mali oranlar

3-Faaliyet oranları

4-Karlılık oranları

1-Likidite Oranları

Likidite oranları, bir işletmenin kısa vadeli borç ödeme gücünü ölçmeye yarar.

a) Cari Oran: İşletmenin her bir liralık kısa vadeli borcuna karşılık kaç liralık dönen varlığı olduğunu gösterir.

$$\text{Cari Oran} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

İdeal değeri:Cari oranın 2 olması istenir.

b) Asit – Test(Likidite veya Hassas oran) Oranı: Dönen varlıkların stoklar çıkarıldıktan sonra kalan kısmı ile kısa vadeli yabancı kaynaklar arasındaki ilişkiyi gösterir,

Dönen varlıklar- Stoklar

Asit – test Oranı = _____

Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Asit – test oranı, işletmenin her bir liralık kısa vadeli borcuna karşılık, stoklar hariç, kaç liralık dönen varlığı olduğunu gösterir.

İdeal değeri: Asit test oranının 1 olması istenir.

c) Hazır Değerler(Nakit veya Disponibilite) Oranı:Hazır değerler ile kısa vadeli yabancı kaynaklar arasındaki ilişkiyi gösterir.

Hazır Değerler + Menkul Kıymetler

Nakit Oranı = _____

Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Hazır değerler oranı, işletmenin her bir liralık kısa vadeli borcuna karşılık elinde kaç liralık nakit ve nakit benzeri değer bulunduğunu gösterir. **İdeal Değeri:** Nakit oranın 0,20 olması istenir.

Likidite Oranlarını destekleyen oranlar:

a) Stok Devir hızı

b) Alacak devir hızı

c)Stok Bağımlılık oranı: Asit test oranının 1’den küçük çıkması durumunda, borçların geri ödenmesinde işletmenin stoklara olan bağımlılığının ölçülmesinde kullanılan orandır. Kısa vadeli borçların ödenmesinde, hazır değerler ve hızla paraya dönüşen varlıkların dışında, stokların yüzde kaçının satılması gerektiğini gösterir.

KVYK- (Hazır Değerler + Hızla paraya çevrilen varlıklar)

Stok Bağımlılık oranı= _____

Stoklar

2-Mali(Finansal) Yapı Oranları

Bir işletmenin finansmanında yabancı kaynaklardan yararlanma derecesini ölçmeye yarar.

a) Finansal Kaldıraç(Borçların Aktif Toplama Oranı) Oranı: Varlıkların ne kadarlık kısmının borçlarla karşılandığını gösterir. Kısaca kaldıraç oranı olarak da bilinir.

$$\text{Borç Toplamı}(=KVYK + UVYK)$$

Finansal Kaldıraç Oranı=

Aktif Toplamı

İdeal Değeri: Finansal kaldıraç oranının en fazla 1 / 2 yani (0.50) bunun altında olması istenir.

Öz Sermaye Çarpanı= Toplam Aktifler/Öz Sermaye

oranı da finansal kaldıraç oranı ile aynı sonuçları verir.

b) Borçların Öz Kaynaklara Oranı : Yabancı kaynaklar ile öz kaynaklar arasındaki ilişkiyi gösterir.

$$\text{Kısa Vd Yb Kyn. + Uz. Vd. Yb. Kyn}$$

Borçların Öz Kaynaklara Oranı =

Öz Kaynaklar

İşletmenin öz kaynaklarının yüzde kaç kadar yabancı kaynaktan yararlandığını gösterir.

İdeal Değeri: Finansal oranın en fazla “1” ve bunun altında olması istenir.

c) Finansman Oranı: Öz kaynaklar ile yabancı kaynaklar arasındaki ilişkiyi gösterir.

Öz Kaynaklar

Finansman Oranı =

$$\text{Kısa Vd Yb Kyn. + Uz. Vd. Yb. Kyn}$$

İşletmenin öz kaynaklarının yüzde kaç kadar yabancı kaynaktan yararlandığını gösterir.

İdeal Değeri: Finansal oranın en az “1” ve bunun üstünde olması istenir.

d) Kısa Vadeli Borçların Aktif Toplama Oranı: Varlıkların ne kadarlık kısmının kısa vadeli yabancı kaynaklarla karşılandığını gösterir.

$$\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynak Oranı} = \frac{\text{KVYK}}{\text{Aktif Toplamı}}$$

İdeal Değeri: Bu oranının en fazla 1 / 3 olması istenir.

e) Uzun Vadeli Borçların Aktif Toplama Oranı: Varlıkların ne kadarlık kısmının uzun vadeli yabancı kaynaklarla karşılandığını gösterir.

$$\text{Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Oranı} = \frac{\text{UVYK}}{\text{Aktif Toplamı}}$$

İdeal Değeri: Bu oranının en fazla 1 / 6 olması istenir.

f) Kısa Vadeli Yabancı Kaynakların Öz Kaynaklara Oranı: İşletmenin öz kaynaklarının yüzde kaçına kadar kısa vadeli borcu olduğunu gösterir.

$$= \frac{\text{Kısa Vd Yb. Kaynaklar}}{\text{Öz Kaynaklar}}$$

İdeal Değeri: Bu oranının en fazla 2/ 3 olması istenir.

g) Yabancı Kaynaklar Vade Yapısı Oranı: İşletmenin kısa vadeli yabancı kaynaklarının, toplam yabancı kaynaklar içindeki payını gösterir.

$$= \frac{\text{Kısa Vd Yb. Kaynaklar}}{\text{Toplam Yabancı Kaynaklar}}$$

İdeal Değeri: Bu oranının en fazla 2/ 3 olması istenir.

h) Maddi Duran Varlıkların Öz Kaynaklara Oranı: Maddi duran varlıklar ile öz kaynaklar arasında ilişki kurularak işletmenin yabancı kaynaktan yararlanma derecesinin ölçülmesine yarar. Maddi duran varlıkların öz kaynakların yüzde kaçی büyüklüğünde olduğunu gösterir.

$$\frac{\text{Maddi Duran Varlıklar}}{\text{Öz Kaynaklar}}$$

ı) Finansman Giderlerini Karşılama Oranı: İşletmenin finansman giderlerinin kaç katı dönem karı elde ettiğini gösterir.

$$= \frac{\text{Faiz ve vergi öncesi gelirler}}{\text{Faiz giderleri}}$$

j) Otofinsanman (İç Kaynaklar) Oranı: İşletmenin iç kaynaklarının ne oranda işletmede bıraktığını gösterir.

$$\frac{(\text{Kar Yedekleri}) - (\text{Birikmiş Zararlar})}{\text{Ödenmiş Sermaye}}$$

3-Faaliyet Oranları

İşletme aktiflerinin verimli kullanılıp kullanılmadığını ölçmeye yarar.

a) Stok Devir Hızı: Stokları ortalama olarak bir yıl içerisinde kaç kez devir edildiğini gösteren orana denir. Genellikle satılan malın maliyetinin ortalama stoklara bölünmesiyle bulunur. Bazen de net satışların ortalama stoklara bölünmesiyle bulunur.

$$\frac{\text{Satılan malın maliyeti}}{\text{Ortalama stoklar}}$$

Ortalama stoklar = (Dönembaşı Stoklar + Dönemsonu Stoklar) / 2

Stok devir hızı ticari işletmelerle üretim işletmelerinde ayrı ayrı hesaplanır.

Ticari İşletmelerde Stok Devir Hızı

$$\frac{\text{Satılan Ticari malların maliyeti}}{\text{Ortalama Ticari Mal Stoku}}$$

Üretim İşletmelerinde Stok Devir Hızı

$$\frac{\text{Satılan Mamullerin Maliyeti}}{\text{Ortalama Mamul Stoku}}$$

b) Stokların Ortalama Devir Süresi: Stokların ortalama kaç günde bir devir ettiğini gösterir.

$$= \frac{360}{\text{Stok Devir Hızı}}$$

c) Alacakların Devir Hızı Oranı: Alacakların yılda kaç kez tahsil edildiğini gösterir.

$$= \frac{\text{Kredili satışlar}}{\text{Ortalama Alacaklar}}$$

Elde dönem başı bilgi yoksa formülün paydasına sadece dönem sonu ticari alacaklarının konulması yeterlidir. Alacakların devir hızı oranı “defa” olarak ifade edilir. Bu da ticari alacakların bir hesap döneminde kaç defa tahsil edildiğini gösterir.

d) Alacakların Ortalama Tahsil Süresi: Alacakların ortalama kaç günde bir tahsil edildiğini gösterir.

$$= \frac{360}{\text{Alacak Devir Hızı}}$$

ORTALAMA ETKİNLİK SÜRESİ =

ORT.TAHSİLAT SÜRESİ + STOKLARIN ORT. DEVİR SÜRESİ

e) Nakit Devir Hızı: Bir hesap(1 yıl) döneminde hazır değerlerin kaç katı satış yapıldığını gösterir.

$$= \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ortalama Hazır Değerler}}$$

f)Dönen Varlıkların Devir Hızı Oranı: Dönem içinde dönen varlıkların kaç katı net satış yapıldığını gösterir.

Net Satışlar

Ortalama Dönen Varlıklar

g)Maddi Duran Varlıkların Devir Hızı Oranı

Net Satışlar

Ort. Maddi Duran Varlıklar

Bu oran net satışların maddi duran varlıkların kaç katı olduğunu gösterir. Diğer bir değişle maddi duran varlıkların kendisinin kaç katı satış yarattığı bulunmuş olur.

h)Aktif Devir Hızı Oranı: Aktifin kendisinin kaç katı net satışa neden olduğu veya diğer bir değişle net satışların aktifi kaç defa yenileyebildiği anlamına gelir.

Net Satışlar

Ortalama toplam aktif

4- Karlılık Oranları

Karlılık oranları, bir işletmenin faaliyetleri sonucunda ölçülü ve yeterli bir kar sağlayıp sağlamadığını ölçmeye yarar.

A) Yatırımlara Göre Karlılık Oranları : Kar ile yatırımlar ve kaynaklar arasında ilişki kurularak öz kaynakların ve uzun vadeli yabancı kaynakların verimli kullanılıp kullanılmadığı belirlenmeye çalışılır.

i) Sermayenin Amortismanı Oranı : Bir işletmenin kaynaklar toplamının yüzde kaçını kar elde edildiğini gösterir

Dönem Karı +Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri

=

 x 100

Öz Kaynaklar + Uz. Vd. Yb. Kaynaklar

ii)Öz Kaynakların Amortismanı (Mali Rantabilite) Oranı : Dönem net karının öz kaynakların yüzde kaç oranında gerçekleştiğini gösterir

Dönem net karı

Öz Kaynaklar

Faiz ve Vergiden Önceki Kâr

iii) Sermayenin Kârlılığı (Ekonomik Rantabilite) Oranı =

Özsermaye + Borçlar

Dönem net karı

iv) Varlıkların Karlılığı Oranı=

Toplam Varlıklar

Oran toplam kaynakların kârlılığını ölçmek için kullanılır. Aynı zamanda işletmenin kazanma gücünü gösterir.

B) Satışların Karlılık Oranları : Satışların karlılık oranları tamamen gelir tablosundaki bilgilere dayanır. Bilindiği gibi bir işletmenin gelir tablosu brüt satış karı, faaliyet karı, olağan kar, dönem karı ve dönem net karı şeklinde faaliyet sonuçlarını gösterir. Bu karlar ile satışlar arasında ilişkiler kurularak satışların karlılık oranı bulunur.

i)Brüt Kar Oranı

Brüt satış karı

Net satışlar

Yüzde şeklinde çıkar ve ana faaliyet konusunda net satışların yüzde kaç oranında brüt kar elde ettiğini gösterir.

ii) Faaliyet Karı Oranı

Faaliyet Karı

Net Satışlar

Faaliyet karının net satışların yüzde kaç oranında gerçekleştiğini ve işletmenin esas faaliyetlerinden ne ölçüde karlı olduğunu gösterir.

iii) Olağan Kar Oranı

Olağan Kar

Net Satışlar

Olağan karının net satışların yüzde kaçı oranında gerçekleştiğini ve işletmenin süreklilik gösteren olağan ana faaliyeti sonucunda elde ettiği karın yeterliliğini gösterir.

iv) Net Kar Oranı

Dönem net karı

Net Satışlar

Bu oran net satışların karlılık yüzdesini verir. Aynı zamanda işletmenin genel verimliliğini gösterir.

5 - Piyasa Temelli Oranlar

Dağıtılacak Kar

Pay başına kar =

Hisse sayısı

Hisse Senedinin Piyasa(Borsa) Fiyatı

Fiyat/Kazanç Oranı =

Hisse Senedi başına kar

Hisse Senedinin Piyasa Değeri

Piyasa Değeri/Defter Değeri =

Hisse Senedinin Defter Değeri

BAZI ORANLAR

İçsel Büyüme Oranı = Aktif Karlılık Oranı x Dağıtılmayan Kar Oranı

Dönen Varlıklar

Gelişme imkanı oranı = _____

KVYK + UVYK

Stoklar + Ticari Alacaklar – Ticari Borçlar

Devamlı Sermayenin Bağımlılığı = _____

Devamlı sermaye

FİNANSAL ORANLAR ARASINDAKİ İLİŞKİLER
(DU PONT ANALİZİ)

Du Pont sistemi aktif devir hızı ile net kâr marjını bir araya getirmekte ve bu oranlar arasındaki karşılıklı etkinin, bir işletmenin kârlılığını nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır.

$$\bullet \quad \text{Toplam Varlık Karlılığı} = \frac{\text{Net kar}}{\text{Toplam varlıklar}} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Toplam varlıklar}} \times \frac{\text{Net kar}}{\text{Net Satışlar}}$$

(Varlık Yönetimi) (Faaliyet Yönetimi)

Toplam varlıkların kârlılığı ;

- Her bir liralık varlıkla kaç liralık satış yapıldığına (varlık devir hızı)ve
- İşletmenin toplam satışlar üzerinden ne kadar kazandığına. (net kar marjına)

Oranlar arasındaki ilişkilerden hareketle **öz sermayenin kârlılık (ÖSK) analizi** ise şu şekilde yapılabilir:

$$\bullet \quad \text{Net Kar / Özsermaye} = \frac{\text{Toplam varlıklar}}{\text{Özsermaye}} \times \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Toplam varlıklar}} \times \frac{\text{Net kar}}{\text{Net Satışlar}}$$

(Borç Yönetimi) (Varlık Yönetimi) (Faaliyet Yönetimi)

- Faaliyetlerin kârlılığına (net kâr marjıyla ölçülen),
- Varlıkların kullanım etkinliğine (varlık devir hızıyla ölçülen),
- Finansal kaldıraça (özsermaye çarpanıyla ölçülen) bağlı olarak değişmektedir.

Varlıklar/Öz Sermaye oranına **öz sermaye çarpanı** denir. Öz sermaye çarpanı ne kadar büyükse öz sermaye kârlılığı da o kadar büyür.

Borçlanmanın öz sermaye kârlılığı üzerindeki bu etkisine **finansal kaldıraç etkisi** denir.

Du Pont sisteminin üstünlüğü, bunun **kârlılık**, **etkinlik** ve **finansal kaldıraç** gibi finansal analizin önemli bir bölümünü oluşturan üç ayrı unsur üzerine odaklanmış olmasında yatar.

DİĞER MALİ TABLOLAR

I.FON AKIM TABLOSU

TEKNİĞİN KULLANIM YERİ VE ÖNEMİ

Bir dönemden diğerine mali durumda meydana gelen değişmelerin nedenlerini göstermek ve incelemek üzere hazırlanan tabloya “Fon Akım Tablosu” denir.

Fon akım tablosundan amaç , işletmenin fon yaratma gücünü ve fon ihtiyacını belirlemektir.

FON KAVRAMI

Fon kavramı genellikle üç farklı anlamda kullanılmaktadır .

Birincisi, fon kavramının en dar anlamlısı olup, para ve para benzeri değerleri ifade etmektedir.

İkinci anlamda ise fon, net çalışma sermayesi olarak ele alınır.

Üçüncüsü, fon kavramının en geniş anlamı olup, finansal olanaklar olarak tüm aktifi fon kabul edilmektedir.

Fon akım tablosunun tanziminde fon kavramı en geniş anlamıyla ele alınır.

Fon Kaynakları Ve Fon Kullanımı : Fon hareketlerinin tabloya götürülme esasları fon akım tablosu fon kaynakları ve fon kullanımları kısmından oluşur. Fon girişine neden olanlar kaynak kısmında, fon çıkışına neden olanlar kullanım kısmında yer alır. Tablonun fon kaynakları ve fon kullanımları toplam olarak birbirine daima eşittir.

	FON KAYNAK	FON KULLANIM
Dönen varlık	-	+
Sabit varlık	-	+
Borçlar	+	-
Sermaye	+	-
Kar zarar, Kar payı ödenmesi		

FON AKIM TABLOSUNUN YORUMU

1-Fon Kaynaklarının Yorumu : Fon kaynaklarının yorumunda fonların nerelerden sağlandığı ve bunların uygun kaynaklar olup olmadığı araştırılır.

2-Fon Kullanımlarının Yorumu : Fon kullanımları kısmı işletmenin mali olanakları olarak aktif denenen fonların nerelerde kullanıldığını gösterir.

Fon kullanımlarının yorumunda fonların nerelere kullanıldığı ve bunların uygun kullanım yerleri olup olmadığı araştırılır.

3-Fon Kaynakları İle Fon Kullanımları İlişkisinin Yorumu : Kaynak-kullanım ilişkisinin yorumlanmasında amaç fon kullanımının hangi fon kaynaklarıyla karşılandığını incelemektir.

Kaynak- kullanım ilişkisinin yorumu şu genel esaslara dayanır; Dönen varlıklar kısa vadeli yabancı kaynaklar ve dönem karıyla; duran varlıklar ise öz kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve dönem karıyla finanse edilmesi gerekirken; kısa vadeli yabancı kaynakların ödenmesi dönen varlıklarla, uzun vadeli yabancı kaynakların ödenmesi duran varlıklarla yapılmalıdır. Bu esaslar dışına çıkıldığında ideal olandan uzaklaşmış olur.

II. NET ÇALIŞMA SERMAYESİNDEKİ DEĞİŞİM TABLOSU

TEKNİĞİN KULANIM YERİ VE ÖNEMİ

Dönen varlıkların tamamına Brüt Çalışma Sermayesi denirken, dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynakları aşan kısmına da Net Çalışma Sermayesi adı verilir.

Bir dönemden diğerine Net Çalışma Sermayesinde meydana gelen değişmeyi nedenleriyle birlikte göstermek ve incelemek üzere hazırlanan tabloya “**Net Çalışma Sermayesindeki Değişim Tablosu**” denir.

NET ÇALIŞMA SERMAYESİNDEKİ DEĞİŞİM TABLOSUNUN DÜZENLENMESİ

1.Net Çalışma Sermayesindeki Değişikliği Gösteren Kısımın Düzenlenmesi

	2017	2018
Dönen var.	7.200.	8.500.
KVYK	8.400.	2.900.
NÇS	(1.200.)	5.600.

III.NAKİT AKIM TABLOSU

TEKNİĞİN KULANIM YERİ VE ÖNEMİ

Bir dönemden diğerine kasa ve bankalar kalemindeki değişimin nedenlerini göstermek ve incelemek üzere hazırlanan tabloya Nakit Akım Tablosu denir. Nakit akım tablosundan amaç işletmenin nakit şekilde fon yaratma gücünü ve fon gereksinimini belirlemektir.

NAKİT AKIM TABLOSUNUN DÜZENLENMESİ

Nakit akım tablosu düzenlenirken fon kavramı para ve para benzeri değer olarak en dar anlamıyla ele alınır. Nakit akım tablosu nakit kaynakları ile nakdin kullanıldıkları yerlerini gösterecek şekilde düzenlenir.

A. Nakit Kaynakları (Nakit Girişi)

İşletmeye nakit ve mevduat girişine neden olan işletmeler nakit kaynaklarını oluşturur.

B-Nakit Kullanımları (Nakit Çıkışları)

İşletmeden nakit ve mevduat çıkışına neden olan işlemler nakit kullanımlarını oluşturur.

Nakit kullanımları şu üç aşamada belirlenir:

Nakit girişine neden olan kalemler nakit kaynaklarına, nakit çıkışına neden olan kalemler Nakit Kullanımlarına yazılır. Kaynakların toplamı kullanımların toplamından büyükse aradaki fark “Nakit Artış”, kullanımlar kaynaklardan büyükse “Nakit Azalışı” olarak adlandırılır.

NAKİT AKIM TABLOSUNUN YORUMU

1-Nakit Kaynakların Yorumu : Kaynaklar içersinde peşin satışlar ile ticari alacaklardan sağlanan nakit tutarının büyük olması istenir. İşletme ana faaliyetleri nedeniyle ne kadar çok nakit elde ederse, dönen varlıkların bir dönem içinde işletme faaliyetlerine o oranda tekrar katıldığı, likit sıkıntı çekilmediği anlamına gelir.

2-Nakit Kullanımların Yorumu : Peşin alışlar ve ticari borçlardan kısa vadeli olanlarının ödenmesi işletme lehine yorumlanırken, uzun vadeli ticari borçların ödenmesi nakit ve mevduatın kendilerinden yeterince faydalanılmadan elden çıkarılması anlamına geldiğinden lehte yorumlanamaz.

Bilanço kaleminden duran varlıklara yapılan yatırımlar nedeniyle nakit çıkışları işletmenin dönen varlıklarını dolayısıyla net çalışma sermayesini azaltacağı düşüncesiyle pek iyiye yorumlanmaz. Gelir tablosu kalemlerinden giderler nakit çıkışına neden olur.

3-Nakit Kaynakları İle Nakit Kullanımları İlişkisinin Yorumu : Nakit akım tablosu, nakit kaynaklarının hangi nakit kullanım yerlerine sarf edilmiş olduğu ilişkisini kurmak kadar, o yılın nakit kullanımlarına yetip yetmediğini de dikkate almayı gerektirir.

İşletmenin peşin satışlardan ve ticari alacaklarından sağladığı fonlar ne kadar büyük olursa, kullanım kısmındaki ödemelerin ve yatırımların karşılanması o oranda masrafsız ve kolay olur. Bu arada olağan dışı gelirlerden sağlanan nakit şeklindeki fonların kullanımdaki olağan dışı gider ve zararları karşılayabilmesi gerekir. Nakitteki artış atıl durmayacağı büyüklüğe kadar işletmenin lehinde yorumlanır. Nakitteki azalış, yıl içinde yaratılan nakit kaynakların kullanım yerlerine yetmeyip geçen yıldan gelen dönem başı nakit ve mevduattan da harcandığını gösterir.